

Cerkev Svetega Janeza Krstnika v Gabrju

1

Vas Gabrje ob cesti na Trdinov vrh slikovito zaokroža zgodnjebaročna cerkev Sv. Janeza Krstnika s pokopališčem, pokopališko vežico in spomenikom padlim žrtvam II. svetovne vojne. Ob cerkvi stoji starodavna lipa z več kot petmetrskim obsegom. V bližini cerkve je bila najdena prazgodovinska naselbina Grace - Gradišče.

Po ugotovitvah ZVKD Novo mesto je na tem mestu stala kapela ali cerkev že pred l. 1500. Današnja cerkev stoji na isti nadmorski višini, kot je sosednji hrib Gomile, kjer so bili najdeni ostanki pokopališča iz prazgodovinske dobe. Danes na Gomilah stoji Kulturni in gasilski dom.

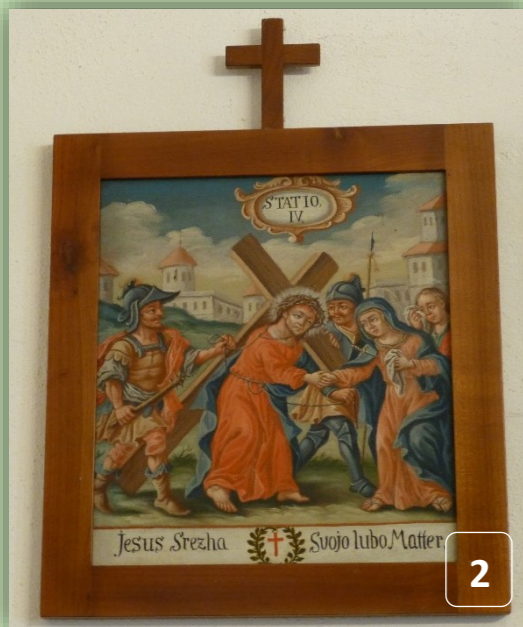
Prva pisna omemba kraja Gabrje naj bi izhajala iz kupoprodajne listine dela Kranjske dežele freisinškega škofa Gerolda iz leta 1229. Le to omenja zgodovinar dr. Josip Gruden v »Zgodovini slovenskega naroda«. Sprva je bil večji del vasi dodeljen šentjernejski pražupniji. Območje današnje ulice Kandije in dela ulice K Studencu pa je sprva pripadalo pražupniji Šmihel pri Novem mestu, kasneje k župniji Stopiče. Ko je okoli leta 1785 v Brusnice prišel stalni duhovnik, je do tedaj šentjernejski del Gabrja pripadel župniji Brusnice. Z dekretom deželne vlade Kranjske iz leta 1898 pa še del, ki je pred tem pripadal župniji Stopiče.

Cerkev ima tri oltarje. Glavni oltar je posvečen Janezu Krstniku in je tip zlatega oltarja s stilsko značilnostjo iz 17. stoletja. Iz istega obdobja sta tudi oba stranska oltarja. Levi oltar je posvečen blaženi Devici Mariji, desni pa svetemu Antonu Puščavniku kot priprošnjiku za zdravje pri živini. Vas Gabrje je leta 1864 doletela živinska kuga, ki je pomorila vso živino. Pravijo, da je bilo tedaj v Gabrju lažje najti šivanko v senu kot pa rep v hlevu. Tako je bilo že leta 1865 pri cerkvi prvo farno žegnanje. Oltar in križev pot so delo znanega pozno-baročnega slikarja in rezbarja Antona Postla (druga polovica 18. stoletja). V prezbiteriju so tudi stropne in stenske figuralne in dekorativne poslikave, ki datirajo v drugo polovico 17. stoletja. Cerkev je razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Leta 1740 je cerkev dobila pokopališče. Cerkev je v zadnjih 100 letih doživela kar nekaj sprememb in obnov. Leta 1919 je bil v zvonik dvignjen veliki zvon (677 kg). Njegova predhodnika sta bila odpeljana za vojaške potrebe v prvi svetovni vojni.

V drugi polovici 80. let so pokopališče razširili in zgradili pokopališko vežico. Leta 2024 je bila s strani krajanov in dobrotnikov obnovljena zidanica pred pokopališčem.

24. junija praznujemo praznik zavetnika naše cerkve Sv. Janeza Krstnika. Hkrati je ta dan tudi praznik naše Krajevne skupnosti Gabrje.

2

3

5

6

Opis fotografij: cerkev Sv. Janeza Krstnika (1), križev pot v Bohoričici (2), oltar Sv. Antona (3), pokopališka vežica (4), pogled na glavni oltar in stranska oltarja (5), zidanica ob pokopališču (6)

2019 je bila narejena digitalizacija, torej poslikava in indeksacija grobov.

<https://en.geneanet.org/cemetery/collection/214418-pokopalisce-gabrje>

4

Seznam duhovnikov in obdobje službovanja: okoli 1690 Jurij Brajža, doma iz Istre; 1785 – 1790 pater Emanuel Demšar (uvode matične knjige); 1790 – avgust 1790 lokalijo upravljal pater Flavijan Kremžar; pater Teodor Šmitz Mihael Vertin; pater Fidel Frančišek Jenič, rojen v Stopičah; leta 1750 Martin Karol Urbančič, Primož Felicijan Smolnikar, Martin Karol Urbančič (ponovno vodil lokalijo), Matevž Repež (do smrti); Martin Raik, Štefan Turk (do smrti) - pustil je globok pečat v župniji, rojen 1801 v Ribnici, posvečen v duhovnika 26. 8. 1828, postavil novo župnijsko cerkev v Brusnicah med leti 1846 – 1848, leta 1878 imel zlato mašo (Brusnice); pater Ignacij Standacher, gvardijan novomeških frančiškanov Valentin Bergant, duhovnik, ki je organiziral priključitev dela Gabrja (Kandija) izpod Stopičke župnije k Brusniški župniji (leta 1898); Jožef Borštnar; oktober 1896 imenovan Jožef Lavrič, ki je konec oktobra 1896 tudi resigniral in ostal v Ambrusu; 1897 – 1899 Janez Nepomuk Piber; 1899 – 1900 Frančišek Avsec, zapisal več zgodovinskih dejstev o župniji; 1900 – 1918 Martin Nemanič, očitana mu je bila brezbriznost, resigniral, se upokojil.

Seznam duhovnikov od leta 1918 do 2024, pripravljen po župnijski kroniki: 1918 – 1934 Janez Krstnik Sešek, začel s pisanjem župnijske kronike; 1934 – 1945 Alojz Lunder, uničil del župnijske kronike, ki je zaznamovala čas 2. svetovne vojne (umrl leta 1946); 1945 – 1960 Janez Stadler; 1960 – 1960 Jožef Vrečič; 1960 – 1967 Alojzij Žun; 1967 – 1977 Polde Povše; 1977 - 1981 Rafael Kralj; 1981 – 1998 Janez Jesenovec; 1998 – 2002 Janez Božnar; 2002 – 2009 Ivan Trnovec; 2009 - 2023 Lojze Brce († 11.4.2023); 2023 - 2024 upravitelj župnije Brusnice generalni vikar Novomeške škofije Peter Kokotec; od leta 2024 misijonar Tone Kerin